

**ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫГ ХӨХИҮЛЭН ДЭМЖИХ, ХАРИЛЦАН
ХАМГААЛАХ ТУХАЙ МОНГОЛ УЛС, ШВЕЙЦАРЫН ХОЛБООНЫ УЛС
ХООРОНДЫН ХЭЛЭЛЦЭЭР**

Оршил

Монгол Улсын Засгийн газар, Швейцарын Холбооны Зөвлөл ,

хоёр улсын хувьд харилцан ашигтай эдийн засгийн хамтын ажиллагааг идэвхжүүлэхийг эрмэлзэн,

Хэлэлцэн тохирогч нэг Талын хөрөнгө оруулагчаас Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын нутаг дэвсгэрт хөрөнгө оруулах таатай нөхцөл бий болгож, бататгахыг хүсч,

хоёр улсын эдийн засгийн хөгжлийг түргэтгэх зорилгоор гадаадын хөрөнгө оруулалтыг хөхиүлэн дэмжих, хамгаалахын чухлыг хүлээн зөвшөөрч,

дараах зүйлийг хэлэлцэн тохиров. Үүнд:

Нэгдүгээр зүйл

Тодорхойлолт

Энэхүү Хэлэлцээрийн зорилгод:

1. “Хөрөнгө оруулагч” гэдэг нь Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүрийн хувьд:

а/ Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүрийн хуулийн дагуу түүний иргэн нь болох хувь хүн,

б/ Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүрийн хууль тогтоомжийн дагуу бүртгэгдсэн буюу байгуулагдсан бөгөөд тухайн Талын нутаг дэвсгэрт эдийн засгийн бодитой үйл ажиллагаа явуулж буй компани, корпорац, бизнесийн холбоо бусад байгууллага зэрэг хуулийн этгээд,

в/ Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын иргэн эсхүл хуулийн этгээдийн шууд буюу шууд бус хяналтад байдаг бөгөөд тухайн Талын нутаг дэвсгэрт эдийн засгийн бодитой үйл ажиллагаа явуулж буй аливаа бусад улсын хууль тогтоомжийн дагуу байгуулагдсан хуулийн этгээд,

2. “Хөрөнгө оруулалт” гэдэгт эд хөрөнгийн аливаа төрөл, тухайлбал дараахь зүйл багтана. Үүнд:

а/ хөдлөх ба үл хөдлөх эд хөрөнгө болон үл хөдлөх эд хөрөнгийн барьцаа, эд хөрөнгө саатуулан барих эрх зэрэг өмчийн бусад “in rem” эрх,

б/ компанийн хувьцаа, хувьцааны хэсэг болон компанид оролдох аливаа бусад хэлбэр,

в/ мөнгөн төлбөрийн нэхэмжлэл, бонд, облигац эсхүл эдийн засгийн үнэлгээ бүхий үйл ажиллагаанаас үүсэх аливаа эрх,

г/ зохиогчийн эрх, аж үйлдвэрийн өмчийн аливаа эрх, техникийн ажилбар, ноу-хау, бизнесийн нэр хүнд,

д/ хууль болон гэрээний дагуу хүлээсэн аливаа эрх, зөвшөөрөл түүний дотор байгалийн баялгийг эрж хайх, олборлох, ашиглах бизнесийн концесс, эдийн засгийн үйл ажиллагаа явуулах бусад эрх,

3. “Орлого” гэж хөрөнгө оруулалтын үр дүнд олсон орлого, үүний дотор ашиг, хүү, ногдол хувь, роялти болон төлбөрүүд багтах бөгөөд эдгээрээр хязгаарлагдахгүй.

Хоёрдугаар зүйл

Хэрэглэх хүрээ

Энэхүү Хэлэлцээрийн заалтыг Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын хөрөнгө оруулагчаас Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын нутаг дэвсгэрт түүний хууль тогтоомжийн дагуу, энэхүү Хэлэлцээр хүчин төгөлдөр болохоос өмнө буюу хойш оруулсан хөрөнгө оруулалтын хувьд мөрдөнө.

Гуравдугаар зүйл

Хөрөнгө оруулалтыг хөхнүүлэн дэмжих, оруулахыг зөвшөөрөх

1. Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчаас өөрийн нутаг дэвсгэрт хөрөнгө оруулалт хийхийг аль болох хөхнүүлэн дэмжиж, ийнхүү хөрөнгө оруулахыг өөрийн хууль тогтоомжийн дагуу зөвшөөрнө.

2. Өөрийн нутаг дэвсгэрт хөрөнгө оруулалтыг зөвшөөрөн оруулсан Хэлэлцэн тохирогч Тал хөрөнгө оруулалттай холбогдуулан лицензийн хэлэлцээр байгуулах, техникийн болон худалдааны хэлцэл байгуулах эсхүл засаг захиргааны тус дэмжлэг авахад шаардлагатай зөвшөөрлийг авч өгөх үүрэг хүлээнэ. Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүр, шаардлагатай гэж үзвэл, гадаадын зөвлөх, мэргэжлийн бусад хүмүүсийг ажиллуулах зөвшөөрлийг авч өгөхөд дэмжлэг үзүүлнэ.

Дөрөвдүгээр зүйл

Хөрөнгө оруулалтыг хамгаалах, хөнгөлөлт үзүүлэх

1. Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчаас хууль тогтоомжийн дагуу өөрийн нутаг дэвсгэрт оруулсан хөрөнгө оруулалтыг хамгаалах бөгөөд ийм хөрөнгө оруулалтаа удирдах, хадгалан хамгаалах, ашиглах, захиран зарцуулах, өргөтгөх буюу татан буулгахад нь учир шалтгаангүй, ялгаварласан арга хэмжээ авч болохгүй.

2. Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүр Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчаас өөрийн нутаг дэвсгэрт оруулсан хөрөнгө оруулалтад шударга, эрх тэгшээр хандах бөгөөд өөрийн хөрөнгө оруулагч болон эсхүл гуравдагч улсын хөрөнгө оруулагчид олгодгоос дутуугүй гэхдээ аль илүү таатай нөхцлийг олгоно.

3 Хэрэв Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Тал худалдааны чөлөөт бүс, гаалийн холбоо байгуулах эсхүл нийтийн зах зээл түүнтэй адилтгах бүсийн байгууллага бий болгох, эсхүл давхар татвар ногдуулахгүй байх тухай гэрээ хэлэлцээрийн дагуу аль нэг гуравдагч улсын хөрөнгө оруулагчид тусгай хөнгөлөлт, давуу эрх эдлүүлдэг бол ийм хөнгөлөлт, давуу эрхийг Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчид олгох үүрэг хүлээхгүй.

Тавдугаар зүйл

Чөлөөтэй шилжүүлэх

1. Өөрийн нутаг дэвсгэрт Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалтыг оруулсан Хэлэлцэн тохирогч Тал хөрөнгө оруулалттай холбогдсон дараахь төлбөрийг хязгаарлалгүйгээр шилжүүлнэ. Үүнд:

а/ орлого

б/ зээлийн нөхөн төлбөр,

в/ хөрөнгө оруулалтыг захиран зарцуулахтай холбогдсон зардлыг нөхөх төлбөр,

г/ энэхүү Хэлэлцээрийн Нэгдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн “в”, “г” болон “д” заалтад дурдсан роялти буюу бусад төлбөр,

д/ хөрөнгө оруулалтыг хэвийн хэмжээнд байлгах, эсхүл өргөтгөн хөгжүүлэхэд шаардлагатай нэмэлт хөрөнгө,

е/ хөрөнгө оруулалтыг борлуулах эсхүл хэсэгчлэн буюу эсхүл бүхэлд нь татан буулгаснаас олсон орлого, болзошгүй нэмэгдэл орлого,

ё/ хувь хүний хөдөлмөрийн хөлс, бусад олговор.

2. Шилжүүлгийг сааталгүйгээр, чөлөөтэй хөрвөх валютаар хийнэ. Ийм шилжүүлгийг шилжүүлэг хийх тухайн өдрийн ханшаар, хүчин төгөлдөр мөрдөж буй ханш тогтоох журмын дагуу гүйцэтгэнэ.

Зургадугаар зүйл

Хураан авах, нөхөн төлөх

1. Хэлэлцэн тохирогч аль ч Тал Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалтыг шууд буюу шууд бусаар хураан авах, улсын

болгох буюу тэдгээртэй адил үр дагавар, шинж чанартай аливаа арга хэмжээ авч болохгүй. Нийтийн эрх ашгийг хамгаалах зорилгоор ийм арга хэмжээ авах тохиолдолд энэ арга хэмжээг хуулийн дагуу, ялгаварлахгүй байх, хохирлыг бүрэн, үр дүнтэй нөхөн төлөх үндсэн дээр авна. Нөхөн төлбөрийг хүүгийн хамт хөрөнгө оруулалт хийсэн улсын валютаар, тухайн хуулийн этгээд хаана оршин суугааг нь үл харгалзан нэн даруй хийх ёстой.

2. Хэлэлцэн тохирогч нэг Талын нутаг дэвсгэрт гарсан дайн эсхүл аливаа зэвсэгт мөргөлдөөн, хувьсгал, үймээн самуун эсхүл үндэсний онц байдал тогтоосны улмаас Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын хөрөнгө оруулагчийн хөрөнгө оруулалтад хохирол учирсан байвал, хөрөнгийг буцаан олгох, хохирлыг өөр арга хэлбэрээр барагдуулах, хохирлыг нөхөн төлөх асуудлын хувьд энэхүү Хэлэлцээрийн Дөрөвдүгээр зүйлийн 2 дахь хэсгийн заалтыг мөрдлөгө болгоно.

Долдугаар зүйл

Эрх, үүрэг шилжүүлэх зарчим

Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Тал Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын нутаг дэвсгэр дэх өөрийн аль нэг хөрөнгө оруулагчид худалдааны бус эрсдлийн эсрэг санхүүгийн баталгаа гаргаж, энэ баталгааныхаа дагуу төлбөр хийсэн нөхцөлд эрх, үүрэг шилжүүлэх зарчмын дагуу Хэлэлцэн тохирогч эхний Талын эрх, үүрэг хөрөнгө оруулагчид шилжсэн гэж үзнэ.

Наймдугаар зүйл

Хэлэлцэн тохирогч нэг Тал болон Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчийн хооронд үүссэн маргаан

1. Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Тал болон Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчийн хооронд үүссэн маргааныг аль болох найрсагаар шийдэх, энэхүү Хэлэлцээрийн 9 дүгээр зүйлд харшлахгүй байх үүднээс, маргаанд оролцогч Талууд өөр хоорондоо зөвлөлдөнө.

2. Өөр хоорондоо зөвлөлдөх хүсэлт гаргасан өдрөөс хойш 6 сарын дотор маргааныг зөвлөлдөх замаар шийдвэрлэж чадахгүй бол хөрөнгө оруулагч өөрийн сонголтын дагуу маргааныг шийдвэрлүүлэхээр :

а/ Улс болон бусад улсын иргэдийн хооронд хөрөнгө оруулалтын талаар үүссэн маргааныг шийдвэрлэх тухай 1965 оны 3 дугаар сарын 18 - ны өдөр Вашингтон хотноо гарын үсэг зурахад нээлттэй болсон Конвенцийн дагуу байгуулагдсан Хөрөнгө оруулалтын талаарх маргааныг шийдвэрлэх олон улсын Төв /ХОТМШОУТ/-д, эсхүл

б/ хэрэв маргаанд оролцогч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол, Олон улсын худалдааны эрх зүйн НҮБ -ын Комисс /ОУХЭЗНҮБК/-ын арбитрын дүрмийн дагуу байгуулагдах тусгай шүүхэд, тус тус шилжүүлж болно.

3. Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүр хөрөнгө оруулалтын талаар үүссэн маргааныг олон улсын арбитрын шүүхэд шилжүүлж байхаар үүгээр тохиролцов.

4. Маргаанд оролцогч Хэлэлцэн тохирогч Тал хөрөнгө оруулагч даатгалын гэрээний дагуу учирсан хохиролыг бүхэлд нь, эсхүл хэсэгчлэн нөхөхүйц хэмжээний төлөөс авсныг үндэслэн маргааныг шийдвэрлэх, эсхүл шүүхийн шийдвэрийг биелүүлэх аливаа үед эсэргүүцэл гаргах ёсгүй.

5. Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын нутаг дэвсгэрт хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хууль тогтоомжийн дагуу бүртгэгдсэн буюу үүсэн байгуулагдсан компани нь маргаан үүсэхээс өмнө Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын иргэн, эсхүл компанийн хяналтад байсан бол уг компанийг Вашингтоны Конвенцийн 25 дугаар зүйлийн (2) -ын (б) -д заасны дагуу Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын компани хэмээн үзнэ.

6. Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Тал нь олон улсын арбитрын шүүхээс гарсан шийдвэрийг сахин биелүүлэхгүй, эсхүл даган мөрдөхгүй байгаагаас бусад тохиолдолд Хэлэлцэн тохирогч аль ч Тал энэхүү арбитрын маргааныг дипломат шугамаар хэлэлцэхгүй.

Есдүгээр зүйл

Хэлэлцэн тохирогч Талуудын хооронд үүссэн маргаан

1. Хэлэлцэн тохирогч Талуудын хооронд энэхүү Хэлэлцээрийг тайлбарлах буюу хэрэгжүүлэхтэй холбогдон үүссэн аливаа маргааныг дипломат шугамаар шийдвэрлэж байна.

2. Хэлэлцэн тохирогч Талууд маргаан үүссэн өдрөөс хойш 6 сарын дотор түүнийг шийдвэрлэж эс чадвал Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын хүсэлтээр маргааныг гурван гишүүнээс бүрдсэн арбитрын шүүхэд шилжүүлнэ. Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүр нэг нэг арбитрчиг томилно. Томилогдсон хоёр арбитрч аль нэг гуравдагч улсын иргэнийг арбитрын шүүхийн даргаар томилно.

3. Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Тал өөрийн арбитрчиг Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хүсэлт гаргасан өдрөөс хойш 2 сарын дотор томилж эс чадвал уг арбитрчиг Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хүсэлтээр Олон улсын шүүхийн Ерөнхийлөгч томилно.

4. Хэрэв хоёр арбитрч томилогдсон өдрөөс хойш 2 сарын дотор Шүүхийн даргыг сонгох талаар тохиролцоонд хүрч эс чадвал Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын хүсэлтээр Шүүхийн даргыг Олон улсын шүүхийн Ерөнхийлөгч томилно.

5. Хэрэв Олон улсын шүүхийн Ерөнхийлөгч нь энэ зүйлийн 3, 4 -т заасан үүргийг гүйцэтгэх боломжгүй буюу тэрээр Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын иргэн бол тухайн арбитрчиг Олон улсын шүүхийн дэд Ерөнхийлөгч томилно. Хэрэв дэд Ерөнхийлөгч нь мөн дээр дурдсан үүргийг гүйцэтгэх боломжгүй буюу Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын иргэн бол Олон улсын шүүхийн удаах дээд албан тушаалын хийгээд Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын иргэн бус гишүүн шаардлагатай арбитрчиг томилно.

6. Хэлэлцэн тохирогч Талууд өөрөөр тохиролцоогүй бол Шүүх үйл ажиллагааныхаа дэгийг өөрөө тогтооно.

7. Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүр өөрийн томилсон шүүхийн гишүүний болон шүүх ажиллагаанд өөрийгөө төлөөлүүлсэний зардлыг хариуцна. Шүүхийн даргын болон үлдсэн бусад зардлыг Хэлэлцэн тохирогч Талууд тэнцүү хэмжээгээр хариуцна.

8. Шүүхийн шийдвэр эцсийн байх бөгөөд түүнийг Хэлэлцэн тохирогч Талууд заавал биелүүлэх үүрэгтэй.

Аравдугаар зүйл

Бусад үүрэг

1. Хэрэв Хэлэлцэн тохирогч аль нэг Талын хөрөнгө оруулагч Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хууль тогтоомж, эсхүл олон улсын эрх зүйн хэм хэмжээний дагуу энэхүү Хэлэлцээрт зааснаас илүү таатай нөхцөл эдлэж болох байвал тэрхүү илүү таатай нөхцлийг хөрөнгө оруулагчид олгоно.

2. Хэлэлцэн тохирогч Тал тус бүр өөрийн нутаг дэвсгэрт оруулсан хөрөнгө оруулалттай холбогдуулан Хэлэлцэн тохирогч нөгөө Талын хөрөнгө оруулагчийн хувьд хүлээсэн аливаа үүргийг биелүүлэх үүрэгтэй.

Арваннэгдүгээр зүйл

Төгсгөлийн заалтууд

1. Энэхүү Хэлэлцээр нь олон улсын гэрээ хэлэлцээрийг хүчин төгөлдөр болгох талаар дотоодынхоо хууль тогтоомжийн шаардлагыг биелүүлсэн тухай хоёр Засгийн газар бие биедээ мэдэгдсэн өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр болох бөгөөд 10 жилийн хугацаанд хүчин төгөлдөр мөрдөгдөнө. Хэлэлцээр хүчинтэй байх хугацаа дуусахаас 6 сарын өмнө түүнийг цуцлах тухайгаа, бичгээр эс мэдэгдвэл, уг Хэлэлцээр дараа дараагийн хоёр жилд хүчин төгөлдөр хэвээр мөрдөгдөнө.

2. Энэхүү Хэлэлцээрийг албан ёсоор цуцлах тухай мэдэгдэл өгөхөөс өмнө оруулсан хөрөнгө оруулалтын хувьд уг Хэлэлцээрийн 1 - 10 дугаар зүйлийн заалтууд нь Хэлэлцээр цуцлагдсанаас хойш 10 жилийн хугацаанд мөрдөгдөнө.

Энэхүү Хэлэлцээрийг Берн хотноо 1997 оны 01 дугаар сарын 29 ны өдөр монгол, франц, англи хэлээр тус бүр хоёр эх хувь үйлдсэн бөгөөд эх бичвэрүүд нь адил хүчинтэй байна. Тайлбарлахад зөрүү гарвал англи хэлээрх эх бичвэрийг баримтална.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН
ГАЗРЫГ ТӨЛӨӨЛЖ

ШВЕЙЦАРЫН ХОЛБООНЫ
ЗӨВЛӨЛИЙГ ТӨЛӨӨЛЖ

